

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเรียนการสอนภาษาให้ได้ผลดีนั้น จะต้องใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาเข้าช่วยในการเสริมทักษะการใช้ภาษา ได้มีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนทักษะทางภาษาคือรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ เพื่อครูจะได้นำไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามต้องการ แต่เนื่องจากการสอนภาษาในห้องปฏิบัติการทางภาษานั้นเป็นที่นิยมและใช้ได้ดีในต่างประเทศมาเป็นเวลานาน ขณะเดียวกับที่ในประเทศไทยเราเพิ่งเริ่มนิยมใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษามาได้ไม่นานนัก และส่วนใหญ่ก็ใช้ในการสอนภาษาต่างประเทศในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ส่วนในระดับมัธยมศึกษา ยังใช้ค่อนข้างน้อย ดังนั้นเอกสารและงานวิจัยของไทยจึงมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่แล้วเป็นเอกสารและงานวิจัยของต่างประเทศ

ความหมายของห้องปฏิบัติการทางภาษา

มีผู้ให้ความหมายของห้องปฏิบัติการทางภาษาไว้ต่าง ๆ ดังนี้

เอลตัน ฮอคกิง (Elton Hocking 1964: 13) ให้คำจำกัดความของห้องปฏิบัติการทางภาษา (Language Laboratory) ไว้ว่า ห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นห้องเรียนที่นักเรียนสามารถฝึกอ่านตามบทเรียน โดยมีการเว้นระยะช่วงว่างในบทเรียนไว้ให้ นอกจากนี้นักเรียนยังมีโอกาสที่จะบันทึกเสียงที่ตนเองอ่านตามบทเรียนไว้เป็นส่วนตัว เพื่อจะได้หมุนเทปกลับมาฟังใหม่เป็นการเปรียบเทียบเสียงของตนเองกับบทเรียน ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวต้องใช้หูฟัง (Headphones)

โรเบิร์ต ลาโด (Robert Lado 1964: 174) กล่าวถึง ห้องปฏิบัติการทางภาษาว่า คือห้องที่ใช้สำหรับการฝึกภาษาโดยใช้เครื่องมือเกี่ยวกับเสียง

พิต เอส คอร์ดอร์ (Pit S. Corder 1965: 342) กล่าวถึง ห้องปฏิบัติการทางภาษาว่าเป็นห้องที่ใช้เรียนภาษาต่างประเทศ นักเรียนแยกออกจากกันโดยมีผนังกันเสียงซึ่งผนังกันเสียงดังกล่าวจะช่วยป้องกันไม่ให้เสียงของนักเรียนแต่ละคนได้ยินไปถึงกัน

ทำให้นักเรียนฝึกพูดโดยไม่ต้องมีเสียงอื่นมารบกวน ขณะเดียวกันก็สามารถฟังและพูดตาม โดยไม่มีเสียงเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกันมารบกวน ส่วน ปีเตอร์ เอฟ โอลิวา (Peter F. Oliva 1969: 184) ได้ให้คำจำกัดความของห้องปฏิบัติการทางภาษาไว้ว่า ห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นห้องที่ประกอบด้วยอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าเพื่อใช้สอนภาษาต่างประเทศ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2509: 9) กล่าวถึงห้องปฏิบัติการทางภาษาว่า คือห้องที่จัดพิเศษเพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษา อุปกรณ์ที่สำคัญคือ เครื่องบังคับสำหรับจ่ายโปรแกรมต่าง ๆ ไปยังผู้เรียน และที่สำคัญให้นักเรียนได้ฝึกหัดฟังและพูด

อย่างไรก็ตามความหมายของห้องปฏิบัติการทางภาษา ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการความก้าวหน้าของการติดตั้งและการใช้อุปกรณ์ โดยพิจารณาจากหลัก 2 ประการ คือ วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาประกอบเป็นห้องปฏิบัติการทางภาษา และการใช้ประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนภาษา ในระยะเริ่มแรกที่มีการนำเอาวัสดุอุปกรณ์ประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้ามาใช้ในการช่วยสอนภาษานั้น ห้องปฏิบัติการทางภาษาก็คือ ห้องที่ติดตั้งเครื่องบันทึกเสียงหรืออัดเสียงไว้เพื่อช่วยสอนภาษา ต่อมาเมื่ออุปกรณ์ที่นำมาติดตั้งในห้องปฏิบัติการทางภาษาเพิ่มมากขึ้น แต่ละช่อง (Booth) มีเครื่องบันทึกเสียง ซึ่งนักเรียนสามารถบันทึกเสียงของตนเองลงเทปได้ ดังนั้น ประภา เวฬุวัน (2516: 24) จึงให้ความหมายของห้องปฏิบัติการทางภาษาในปัจจุบันไว้ว่า หมายถึงห้องที่จัดขึ้นโดยแบ่งที่หนึ่งเป็นช่อง ๆ แต่ละช่องติดตั้งวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งใช้เป็นอุปกรณ์การสอนภาษาที่ช่วยเสริมทักษะในการฟังและการพูดแก่ผู้เรียน โดยจัดโปรแกรมการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาให้สัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

บทบาทของห้องปฏิบัติการทางภาษา

ห้องปฏิบัติการทางภาษามีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนภาษา ไม่ว่าจะเป็นการเรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาประจำชาติ เพราะว่าห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นห้องที่มีคุณสมบัติพิเศษ มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ช่วยเสริมทักษะทางด้านภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องช่วยฝึกทักษะในการฟังและการพูด ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ เอ็ดเวิร์ด เอ็ม สแต็ก (Edward M. Stack 1971: 5) กล่าวไว้ว่า "การสอนภาษาให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาช่วยในการสอน" เพราะว่าการเรียนภาษานั้นมุ่งพัฒนาทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด

การอ่านและการเขียน การที่ผู้เรียนจะมีความสามารถในการใช้ทักษะทางภาษาได้คตินั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนซ้ำ ๆ กัน และกระทำอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการฝึกทักษะทางภาษานั้น การใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือสำหรับฝึกภาษาโดยเฉพาะมาประกอบการฝึกอาจจะทำได้ดีเท่าครู หรืออาจจะดีกว่าครูในแง่ที่ครูทำการสอนในห้องเรียนธรรมชาติมีเสียงรบกวนจากภายนอกมากมาย แต่การสอนในห้องสำหรับฝึกทักษะทางภาษาโดยเฉพาะนั้น นักเรียนจะมีสมาธิในการเรียนดีขึ้น เพราะปราศจากเสียงรบกวนภายนอก

นอกจากนี้ ราล์ฟ เคเบิล (Ralph Cable 1970: 71-72) ยังได้กล่าวถึงคุณสมบัติพิเศษของห้องปฏิบัติการทางภาษาว่า นักเรียนสามารถเรียนทักษะทางภาษาเป็นหมู่ได้จากครูผู้สอนคนเดียวกัน เป็นการประหยัดเวลาและใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งการสอนโดยใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษานั้น จะดีกว่าการสอนในห้องเรียนโดยวิธีให้นักเรียนออกเสียงพร้อมกัน ทั้งนี้เพราะนักเรียนแต่ละคนต่างได้รับประโยชน์จากการสอนเป็นส่วนตัว นักเรียนทุกคนสามารถเรียนได้ตลอดเวลา เป็นการช่วยให้ครูโล่งใจเกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องแนะนำเกี่ยวกับการฝึกที่ซ้ำ ๆ กันตลอดเวลา และช่วยในการแก้ไขการออกเสียงให้ถูกต้อง ห้องปฏิบัติการทางภาษาจะช่วยให้การสอนของครูดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ และการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาจะใช้ได้ผลอย่างไร เพียงใค่นั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของครูที่มีทักษะในการสอนด้วย

การเรียนภาษาในห้องปฏิบัติการทางภาษานั้น ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะในการใช้ภาษาไปตามความสามารถของตนเอง ไม่ต้องกังวลใจว่าจะเรียนช้าหรือเร็วกว่าเพื่อน ๆ ที่เรียนอยู่ด้วยกัน ซึ่ง นอร์แมน เจ แอทคินสัน (Norman J. Atkinson 1967: 174) ได้กล่าวถึงการเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาไว้ว่า จุดสำคัญในการนำเอาเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาสอนก็เพื่อว่า นักเรียนจะสามารถก้าวไปตามความสามารถของตนเอง นักเรียนที่เรียนได้เร็วก็ก้าวไปข้างหน้า ส่วนผู้ที่เรียนช้าก็สามารถเรียนช้าอยู่ที่เท่าได้โดยไม่ต้องเกิดความแตกต่างทางด้านจิตใจ สภาพการเรียนตามปกติแล้วเรียนกันเป็นหมู่ สิ่งที่ครูต้องให้แก่ผู้เรียนคือคำถามและคำตอบที่ใช้ในการเรียนเป็นหมู่ควรเป็นสิ่งเร้าสำหรับผู้ที่ยังเรียนช้า

เด็กจะสามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีหากได้รับการฝึกฝนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้มีความเข้าใจในการฟังและพูดได้ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้สามารถเรียนภาษาได้แตกฉาน ซึ่ง

โจเซฟ มิเชล (Joseph Michel 1967: 253) ได้กล่าวสนับสนุนเรื่องนี้ไว้ว่า ใน การเรียนภาษานั้น ถ้าผู้เรียนได้เรียนตั้งแต่เด็กและได้รับการฝึกฝนอยู่เป็นเวลานาน ก็จะสามารถเรียนรู้ภาษาได้เป็นอย่างดี และได้ย่ำว่า การที่จะเรียนภาษาให้แตกฉาน นั้นก่อนอื่นต้องมีความเข้าใจและพูดได้เสียก่อน ซึ่งแนะนำให้ใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา เพราะว่าห้องปฏิบัติการทางภาษาจะเป็นตัวบังคับการฝึกความเข้าใจในการฟังและการฝึก พูดแทนครู โดยการใช้นิทรรศการเสียง

ในการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษานั้น เทปบันทึกเสียงมีส่วนสำคัญในการสอน อย่างยิ่ง เพราะจะต้องใช้เทปช่วยในการสอนด้วย เจมส์ คับบลิว บราวน์ (James W. Brown 1969: 346) กล่าวถึงบทบาทของเครื่องบันทึกเสียงที่เข้ามาช่วยในการสอนภาษา ว่า สามารถใช้แทนเสียงเจ้าของภาษาที่ถูกต้องได้ การออกเสียงที่ถูกต้อง ใช้ได้นาน ยืดหยุ่นได้ สะดวกและง่ายในการใช้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วิลกา เอ็ม ริเวอร์ส (Wilga M. Rivers 1968: 36) ที่ว่า "ห้องปฏิบัติการทางภาษาและเทปบันทึกเสียง มีประโยชน์อย่างยิ่งในการสอนทักษะทางด้านกรฟังและการพูด" นอกจากนี้ เจมส์ เอส ฮอลตัน (James S. Holton 1961: 135-136) ได้แนะนำการฝึกหัดขั้นมูลฐานในห้อง ปฏิบัติการทางภาษาว่ามี 4 อย่างด้วยกัน ได้แก่ ฝึกทางด้านกรฟังเพื่อความเข้าใจ ฝึก การออกเสียงตามและการจำ ฝึกความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา และทางด้านเปรียบเทียบ เสียงที่นักเรียนออกกับต้นแบบเสียงที่ถูกต้อง

กุสตาฟ มาที (Gustave Mathie 1959: 12) ได้สรุปบทบาทและคุณประโยชน์ ของห้องปฏิบัติการทางภาษาไว้ดังนี้

1. ห้องปฏิบัติการทางภาษาเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาโดย การฟังและการพูดมากขึ้น
2. นักเรียนมีโอกาสได้ฟังการออกเสียงที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างได้
3. ห้องปฏิบัติการทางภาษาช่วยให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนดีขึ้น เพราะ ต่างคนต่างเรียนในช่องที่นั่ง (Booth) ของตน นักเรียนเรียนโดยไม่ต้องอายเพื่อนเวลา พูดผิด และไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก
4. นักเรียนแต่ละคนสามารถพัฒนาการเรียนไปตามความสามารถของตนเอง โดยไม่ต้องพะวงถึงผู้ที่เรียนช้าหรือเร็วกว่าตน

5. ครูสามารถสอนนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ โดยไม่ต้องสอนพร้อมกันทั้งห้องเรียน

6. การบันทึกเสียงลงไปแล้วหมุนกลับมาฟังใหม่ ช่วยให้นักเรียนรู้ขอบพระองค์ในการออกเสียงของตน เพื่อจะได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น

เอลตัน ฮอกกิง (Elton Hocking 1964: 24-25) ก็ได้สรุปบทบาทของห้องปฏิบัติการทางภาษาไว้ดังนี้

1. การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาช่วยลดเวลาในการที่ครูจะต้องสอนซ้ำซากในชั้นเรียน
2. การฝึกทักษะทางภาษาในห้องปฏิบัติการทางภาษาทำได้สม่ำเสมอและฝึกได้บ่อย ๆ
3. ห้องปฏิบัติการทางภาษาช่วยให้การทดสอบนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. สามารถเก็บบทเรียนไว้เป็นหมวดหมู่และเก็บได้เป็นระยะเวลาอันยาวนานในห้องปฏิบัติการทางภาษา

การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการสอนภาษาให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องกระทำในห้องปฏิบัติการทางภาษาที่สมบูรณ์และเอื้อต่อการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ซึ่ง ประภาศรี สีหอำไพ (2524: 285) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของห้องปฏิบัติการทางภาษาที่สมบูรณ์จะต้องเอื้ออำนวยในสิ่งต่อไปนี้คือ

1. นักเรียนสามารถได้ยินเสียงจากเครื่องบันทึกเสียงอย่างชัดเจน
2. สามารถหยุด หมุนกลับ และใช้แถบบันทึกเสียงได้ตลอดเวลา
3. นักเรียนมีอิสระในการเลือกใช้อุปกรณ์และสื่อการเรียน
4. นักเรียนได้ทำงานเต็มความสามารถของตนเอง
5. ครูสามารถติดต่อกับนักเรียนได้ ขณะที่เรียนอยู่ในห้องปฏิบัติการทางภาษา
6. ครูสามารถควบคุมโครงการสอนได้ตามความต้องการ

นอกจากนี้ เคนเนท ครอฟท์ (Kenneth Croft 1962: 391) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของห้องปฏิบัติการทางภาษาว่า ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายในการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ความมุ่งหมายเหล่านั้นคือ

1. ครูจะต้องมีความสนใจที่จะจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ และจะต้องเป็นผู้มีความชำนาญเพียงพอในการใช้เครื่องมือเหล่านั้นเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนให้ได้พัฒนาทักษะความเข้าใจในการฟังและพูด
2. อุปกรณ์และบทเรียนที่ใช้จะต้องเป็นอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการฟังและการพูดอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องจัดบทเรียนให้เข้ากับระดับของผู้เรียนด้วย
3. การทดสอบและการจัดโปรแกรมจะต้องเป็นไปเพื่อทดสอบความสามารถในการฟังและการพูด
4. การฝึกหัดหรือฝึกฝนจะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอและมากเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะในการฟังและการพูดได้
5. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้จะต้องมีคุณภาพดีและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่าห้องปฏิบัติการทางภาษานั้น มีบทบาทมากในการที่จะช่วยเสริมทักษะในการฟังและการพูดแก่ผู้เรียน ทั้งนี้จะต้องจัดโปรแกรมการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาให้สัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้นเรียนด้วย ในขณะที่เดียวกันควรจะจัดห้องปฏิบัติการทางภาษาให้เป็นเสมือนห้องสมุด ซึ่งนักเรียนสามารถเข้าไปใช้ได้ทุกโอกาสและเลือกบทเรียนได้ตามใจชอบ ทั้งนี้โดยการเพิ่มวัสดุอุปกรณ์หลายอย่างเข้าช่วยให้ความสะดวก สิ่งสำคัญในการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาก็คือ ผู้สอนควรจะเข้าใจถึงหลักเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับวัสดุที่ใช้ วิธีใช้เพื่อจะได้กำหนดได้ว่าโปรแกรมการสอนภาษาในห้องปฏิบัติการทางภาษานั้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยต้องร่วมมือกันตั้งแต่ผู้บริหาร คำนหลักสูตร และทางค่านเทคนิคต่าง ๆ

องค์ประกอบในการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา

คงได้กล่าวมาแล้วว่าห้องปฏิบัติการทางภาษานั้นมีบทบาทในการเรียนภาษา โดยเฉพาะการเรียนภาษาจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนกับครูในห้องเรียนธรรมดา แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า ใครหรือผู้ใดก็ได้เข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาแล้วจะทำให้การเรียนการสอนภาษามีประสิทธิภาพทั้งหมด การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษานั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ด้วย เพราะว่าห้องปฏิบัติการทางภาษาก็เหมือนกับเครื่องมือหรือสื่อการสอนทั่ว ๆ ไปที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่นั้น ผู้ใช้จะต้องรู้วิธีการใช้

และมีความชำนาญในการใช้ ซึ่ง โจเซฟ ซี ฮัทชินสัน (Joseph C. Hutchinson 1970: 216) ได้กล่าวถึงการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาไว้ว่า "ห้องปฏิบัติการทางภาษานั้นก็เหมือนกับเครื่องมืออื่น ๆ ที่จะใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เมื่อผู้ใช้รู้วิธีใช้และใช้อย่างชำนาญ" ดังนั้นเพื่อให้การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้คือ

1. ครู

1.1 ครูที่จะใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการสอนภาษานั้น จะต้องทราบความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์ในการสอนคือครูและห้องปฏิบัติการทางภาษาจะต้องอยู่คู่กันจะแยกกันไม่ได้ ดังนั้นในเวลาสอนนักเรียน ครูจำเป็นจะต้องอยู่ควบคุมการเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาตลอดเวลา

1.2 ครูจะต้องมีทักษะในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในห้องปฏิบัติการทางภาษา เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางด้านความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับการพูด

1.3 ครูจะต้องรู้จักเลือกเตรียมบทเรียนที่จะใช้ในห้องปฏิบัติการทางภาษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนและโอกาสที่เรียน

1.4 ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องวางแผนร่วมกันในการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา การเตรียมแผนงานนี้จะต้องพิจารณาทั้งทางฝ่ายบริหารและทางค่านงบประมาณ

2. บทเรียนที่ใช้ในการสอน

บทเรียนที่ใช้ในการสอนนั้นจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน รวมทั้งด้านวรรณคดีและหลักภาษาคำย ทั้งนี้ครูจะต้องรู้จักเลือกบทเรียนที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน และบทเรียนจะต้องมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรด้วย

3. การทดสอบและการให้คะแนน

ภายหลังจากที่นักเรียนได้ฝึกทักษะด้านการฟังและการพูดแล้ว ก็ควรมีการทดสอบและให้คะแนนเพื่อคว้านักเรียนเรียนได้ผลอย่างไร มีความก้าวหน้าหรือไม่ ครูอาจสร้างแบบฝึกหัดหลาย ๆ ชนิดขึ้น เพื่อทดสอบคว้านักเรียนพัฒนาเกี่ยวกับทักษะการฟังเพียงใด โดยการจัดกระดาษคำตอบให้ใช้ประกอบการฟังเรื่องราวจากเทปบันทึกเสียงแล้วตั้งคำถาม อาจเป็นแบบถูกผิด แบบเลือกตอบหรือให้เขียนตอบ ซึ่งแบบฝึกหัดชนิดนี้ทดสอบได้ทั้งการฟังและการเขียน

นอกจากการทดสอบดังกล่าวแล้ว อาจเพิ่มการเขียนตามคำบอกด้วย โดยบันทึกคำหรือข้อความที่จะให้เขียนลงในเทปบันทึกเสียง แล้วเว้นระยะเวลาไว้เพื่อให้นักเรียนเขียนตอบ การมีแบบฝึกหัดเขียนตามคำบอกช่วยฝึกทักษะทางด้านการฟังและการจำ และในการทดสอบแต่ละครั้ง ครูควรเตรียมกระดาษคำบอกให้นักเรียนด้วย เพื่อความสะดวกในการเรียนและการให้คะแนน

สำหรับการทดสอบการพูดนั้นควรกระทำหลังจากนักเรียนมีทักษะในการฟังมากพอสมควรแล้ว วิธีทดสอบโดยครูให้หัวข้อที่นักเรียนจะพูดไว้ ใช้เวลาประมาณ 2-3 นาที หรือครูให้นักเรียนดูภาพแล้วถาม โดยครูมีคำถามอยู่ในเทปบันทึกเสียง นักเรียนต้องตอบโดยการสนทนาหรืออธิบายความ เป็นต้น

4. ระยะเวลาในการฝึก

ระยะเวลาที่ใช้ในการสอนภาษาในห้องปฏิบัติการทางภาษานั้น ควรใช้เวลาสั้น ๆ แต่สอนหลาย ๆ ครั้ง จะได้ผลดีกว่าการฝึกระยะยาว ระยะเวลาการเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษานั้นไม่ควรนานเกิน 30 นาที ยกเว้นในกรณีที่มีการทดสอบ ทั้งนี้ เพราะธรรมชาติของผู้เรียนจะมีความสนใจเรียนได้ประมาณ 30 นาทีเท่านั้น หลังจากนั้นจะเริ่มเบื่อหน่าย ดังนั้นระยะเวลาการเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาควรอยู่ระหว่าง 25-30 นาที ต่อการเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาสัปดาห์ละ 3-5 ครั้ง

5. เครื่องมือที่ใช้ในการฝึก

เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกควรมีคุณภาพดี ก่อนที่จะใช้เครื่องมือครูผู้สอนควรจะต้องฝึกการใช้ให้ชำนาญและคล่องแคล่วเสียก่อน ทางค่านักเรียนก็เช่นเดียวกัน ดังที่โจเซฟ ซี ฮัทชินสัน (Joseph C. Hutchinson 1970: 220) กล่าวไว้ว่า "เครื่องยนต์กลไกทุกชนิดต้องอาศัยมนุษย์ควบคุมทั้งสิ้นและไม่ฉลาดไปกว่ามนุษย์ได้"

เมื่อนักเรียนฝึกทักษะทางภาษาโดยใช้เครื่องมือในห้องปฏิบัติการทางภาษา ครูจะต้องจัดหากิจกรรมในการเรียนให้สอดคล้องกับการฝึกของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือเดียวกัน บางครั้งห้องปฏิบัติการทางภาษาก็ไม่สามารถแก้ปัญหาในการเรียนได้ อาจทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ถ้าใช้เวลาฝึกนานเกินไป จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้เครื่องมือในห้องปฏิบัติการทางภาษาจะได้ผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับตัวผู้ใช้หรือผู้ที่ควบคุมเท่านั้น

การจัดโปรแกรมการเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษา

โดยที่ห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นแต่เพียงเครื่องมือ จะใช้ใครก็ได้เพียงใดขึ้นอยู่กับผู้ใช้ซึ่งก็ ได้แก่ ครู นักเรียนและเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงาน ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดโปรแกรมการเรียนก็คือครู ซึ่งอาจแบ่งโปรแกรมการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษาออกเป็น 3 แบบ คือ

1. โปรแกรมบูรณาการ (Intergrated Program) การจัดแบบนี้คือการที่ครูคัดแปลงบทเรียนและแบบฝึกหัดที่ใช้ในบทเรียนเข้ามาฝึกฝนในห้องปฏิบัติการทางภาษา เป็นการเพิ่มเติม ซึ่งเป็นการจัดให้มีสัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้นโดยตรง
2. โปรแกรมอิสระ (Independent Program) โปรแกรมการเรียนแบบนี้ เป็นโปรแกรมอิสระจากการเรียนการสอนในชั้น โดยแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบในการพัฒนาทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนออกจากกัน การเรียนการสอนในชั้นมุ่งหนักในเรื่องทักษะการอ่านและการเขียน ส่วนการเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาช่วยฝึกทักษะด้านการฟังและการพูด เมื่อผนวกเอาการเรียนการสอนทั้งในชั้นเรียน และในห้องปฏิบัติการทางภาษา เข้าด้วยกันแล้ว ผู้เรียนก็จะได้มีโอกาสพัฒนาทักษะในด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนครบทั้ง 4 ด้าน
3. โปรแกรมประสม (Mixed Program) เป็นการจัดโปรแกรมแบบผสมคือ ใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาเพื่อสร้างความสามารถในการพูดสนทนาแก่ผู้เรียน ดังนั้นเวลาส่วนใหญ่ที่ใช้ในห้องปฏิบัติการทางภาษา จึงมุ่งในการฝึกทักษะการพูด การออกเสียงที่ถูกต้อง เมื่อมีโอกาสแทรกบทเรียนที่ใช้ในชั้นเรียนก็แทรกเข้าไป

หลักในการทำบทเรียน

ในการเรียนการสอนภาษาในห้องปฏิบัติการทางภาษา บทเรียนนับว่าเป็นสื่อการสอนที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง เพราะถ้าบทเรียนไม่น่าสนใจและไม่มีคุณภาพก็จะทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ตรงกันข้ามถ้าบทเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอน น่าสนใจ สามารถเร้าใจกระตุ้นผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนได้ การเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษาย่อมประสบผลสำเร็จด้วยดี ดังนั้น มาเบล คูลเมอร์ (Mabel Culmer 1959: 13-14) จึงได้ให้หลักในการทำบทเรียนไว้ดังนี้

1. เสียงที่บันทึกลงเทปควรเป็นการออกเสียงที่ชัดเจน ถูกต้อง เพื่อผู้เรียนจะได้ฟังและเลียนเสียงที่ถูกต้อง ฉะนั้นจึงต้องเลือกเสียงที่เป็นแบบฉบับสำหรับทำเทปต้นแบบ (master tape)

2. เสียงที่อัดลงเทปควรมีความชัดเจน ไม่มีเสียงรบกวน ฟังแล้วไม่ทำให้รู้สึกเบื่อ

3. การบันทึกเสียงลงเทปไม่ควรเร็วหรือช้าเกินไป ให้พยายามรักษาระดับเสียงที่พูดตามธรรมชาติ เพื่อผู้เรียนจะได้เลียนแบบ สังเกตการออกเสียงหนักเบาและจังหวะในการพูดได้ถูกต้อง

4. ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยมีการเว้นระยะว่างไว้ในเทปเพื่อให้นักเรียนตอบหรือว่าตามบ้างตามระยะเวลาที่เว้นว่างไว้ และควรจัดเวลาที่เหมาะสมคือ ไม่นานหรือเร็วเกินไปสำหรับผู้เรียนจะตอบหรือออกเสียงตาม

5. แบบฝึกที่ใช้ฝึกนั้น ควรให้มีความแตกต่างกันไปและน่าสนใจ

6. บทเรียนที่สร้างขึ้น ควรมีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา หลักสูตรและความต้องการของนักเรียน

เอลตัน ฮอกกิง (Elton Hocking 1964: 25) ก็ให้หลักในการทำบทเรียนไว้เช่นเดียวกัน ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ

1. บทเรียนจะต้องสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอนในชั้น

2. บทเรียนที่สร้างขึ้น ต้องมุ่งฝึกทักษะการฟังและการพูด ส่วนการอ่านและการเขียนให้เป็นผลตามมาจากการฝึกสองอย่างแรก

3. บทเรียนที่จัดทำขึ้น ควรเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงหรือเกี่ยวกับวัฒนธรรม ทั้งนี้ให้สัมพันธ์กับบทเรียนที่เคยเรียนมาก่อนแล้ว

4. บทเรียนที่จัดทำขึ้นควรให้เหมาะสมกับการเรียนแต่ละระดับ

จากหลักในการทำบทเรียนดังกล่าวข้างต้น บทเรียนที่สร้างขึ้นนอกจากจะคำนึงถึงระดับการศึกษาแล้ว จะต้องพิจารณาถึงหลักสูตรและความต้องการของนักเรียนในการใช้บทเรียน แต่ละแบบฝึกหัดควรมีวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนว่าจะฝึกอะไรและมีวิธีการฝึกอย่างไร ควรจัดทำแบบฝึกขึ้นหลาย ๆ แบบ มีเนื้อหา เสียงและวิธีการฝึกที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายและเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่ออุปกรณ์การสอนชนิดนี้

วิธีเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษา

การเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษานั้นมีวิธีการเรียนหลายวิธีด้วยกัน ซึ่งแต่ละวิธีก็มีความแตกต่างกันไปในด้านวิธีการ การฝึก บทเรียนและการประเมินผล แต่ไม่ว่าจะเรียนด้วยวิธีใดก็ตาม เป้าหมายสำคัญในการเรียนก็คือ ให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษาอย่างดีที่สุด เอลตัน ฮอกกิง (Elton Hocking 1964: 181) ได้แบ่งวิธีการเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาออกเป็น 4 แบบด้วยกัน คือ

1. การเรียนแบบนักเรียนเป็นผู้ฟัง (Audio Passive) การเรียนแบบนี้ นักเรียนจะฟังเพียงอย่างเดียว โดยใช้หูฟังและฟังเสียงจากเทปบันทึกเสียง การเรียนแบบนี้มุ่งความเข้าใจในการฟัง โดยมุ่งพัฒนาทักษะในการฟังและการพูด เช่น ให้นักเรียนฟังเรื่องราวหรือบทความสั้น ๆ 1 หรือ 2 ครั้ง แล้วตั้งคำถามโดยหลังคำถามทุกข้อมีระยะเวลาว่างไว้ในเทป เพื่อให้ นักเรียนคิดหาคำตอบในใจโดยไม่ต้องพูดออกมา หลังจากเทปหยุดแล้วก็จะ เป็นคำตอบเพื่อให้ตรวจดูคำตอบ การตั้งคำถามอาจจะ เป็นแบบเลือกตอบหรือถูกผิดก็ได้

2. การเรียนแบบนักเรียนเป็นผู้ฟังและพูดตาม (Audio Active) การเรียนแบบนี้ นักเรียนจะฟังเสียงจากเทปบันทึกเสียงและพูดตามไปด้วย แบบฝึกที่ใช้สำหรับการเรียนแบบนี้มุ่งพัฒนาความสามารถในการแสดงออกในการสนทนาและทักษะในการออกเสียง การพูดตามนั้นอาจจะ เป็นการเลียนเสียง เป็นประเภทคำศัพท์ ประโยคสั้น ๆ หรือประโยคยาว ๆ ก็ได้

3. การเรียนแบบเปรียบเทียบจากการฟังและการพูด (Audio Active Comparative) การเรียนแบบนี้ นักเรียนฟังพูดตาม บันทึกเสียงและเปรียบเทียบไปในตัว กล่าวคือ นักเรียนฟังเสียงจากเทปบันทึกเสียงแล้วพูดตาม หลังจากนั้นก็นับบันทึกเสียงจากเทปต้นแบบ (master tape) และเสียงของตนเอง เสร็จแล้วหมุนเทปกลับมาฟังใหม่ เพื่อเปรียบเทียบเสียงของเทปต้นแบบ (master tape) และเสียงของตนเอง จึง ประเมินผลของตนเองได้ว่าประสบความสำเร็จเพียงใด

4. การเรียนแบบอิสระ (Independent Study) การเรียนแบบนี้ก็เช่นเดียวกับการเรียนข้างต้น เพียงแต่นักเรียนได้เรียนด้วยตนเองตามความสามารถโดยมีเทปต้นแบบ (master tape) อยู่บนเครื่องบันทึกเสียงของตนอยู่แล้ว

เป็นที่น่าสังเกตว่าการเรียนภาษาในห้องปฏิบัติการทางภาษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้คือ วิธีการเรียนแบบที่ 1 และแบบที่ 2 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเหตุว่าการติดตั้งอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางภาษาในโรงเรียนมัศึกษายังไม่สมบูรณ์ จึงไม่พร้อมที่จะให้นักเรียนเรียนโดยวิธีที่ 3 และ 4 ได้

งานวิจัยในประเทศไทย

งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนทักษะภาษาไทยในห้องปฏิบัติการทางภาษาโดยตรงนั้น ยังไม่มีผู้ใดวิจัยไว้ มีแต่งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาในการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งมีเพียง 5 ราย ดังนี้

วิจิตร ศรีสอาน (2503: 18) ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของห้องปฏิบัติการทางภาษาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย" โดยได้ศึกษาจากตำราต่าง ๆ รวมทั้งสัมภาษณ์และทดลองสังเกตการณ์การสอนของอาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการทางภาษาของสถาบันต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่าห้องปฏิบัติการทางภาษามีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนต่างประเทศมาก ช่วยสร้างความสนใจให้ผู้เรียนต้นตัวและเรียนอย่างมีการจัดกิจกรรมประกอบ ทำให้การเรียนน่าสนใจและได้ผลดี นักเรียนมีทักษะในการฟังเพื่อความเข้าใจและทักษะในการพูดดีขึ้นกว่าก่อนใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา และช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีอยู่ในห้องปฏิบัติการทางภาษา นอกจากนี้ยังได้พบปัญหาหลายอย่างในการเรียนการสอน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ซึ่งชำรุดเสียหายง่าย ปัญหาบุคคลผู้รับผิดชอบได้แก่ครูและช่าง ครูไม่มีเวลาเตรียมบทเรียนเพราะต้องสอนมากและไม่มีช่างประจำ ปัญหาเกี่ยวกับบทเรียนไม่เหมาะสม จำนวนนักเรียนมีมากเกินไป จำนวนเครื่องฟังมีไม่พอกับจำนวนนักเรียนแต่ละห้อง ห้องปฏิบัติการทางภาษาไม่เป็นห้องที่เป็นสัดส่วนเฉพาะ และปัญหาที่มีเสียงรบกวนในการฟังเสียง เช่น มีเสียงรบกวนจากคลื่นวิทยุ เป็นต้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2509: 167) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษามาตรฐานความสามารถสำหรับผู้ที่จะเป็นครูห้องปฏิบัติการภาษา" โดยได้ศึกษาคำราต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นมาตรฐานและใช้วิธีสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูห้องปฏิบัติการภาษาระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย 14 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 42 คน วิเคราะห์ข้อมูล

โดยแยกจำนวนครูชายออกจากจำนวนครูหญิงในระดัความสามารถต่าง ๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบและคำนวณหาค่าร้อยละระหว่างครูชายและครูหญิง รวมทั้งร้อยละของจำนวนครูทั้งหมด ผลการวิจัยพบว่าระดัความสามารถของครูห้องปฏิบัติการทางภาษาในเขตกรุงเทพมหานคร ยังอยู่ไกลจากระดัมาตรฐานหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการทางภาษา และความสามารถในด้านการใช้และการควบคุมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องปฏิบัติการภาษา และห้องปฏิบัติการภาษาส่วนมากยังขาดเจ้าหน้าที่คุมเครื่องประจำและขาดเครื่องมืออุปกรณ์ประเภทอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก

ประภา เวฬุวัน (2516: 60-61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษในห้องเรียนธรรมดา กับห้องปฏิบัติการทางภาษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ" โดยทดลองสอนวิชาความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคปิตร์พิมุข จำนวน 60 คน แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 30 คน กลุ่มหนึ่งเรียนในห้องเรียนธรรมดา กับครูเจ้าของภาษา อีกกลุ่มหนึ่งเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาโดยใช้เทปบันทึกเสียงของครูเจ้าของภาษา บทเรียนที่ใช้ในการสอนมีทั้งหมด 5 บท การสอนแต่ละครั้งให้นักเรียนทำข้อทดสอบวัดความเข้าใจที่มีต่อบทเรียนนั้น ๆ นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมาหาความมีนัยสำคัญทางสถิติของผลต่างของคะแนนเฉลี่ย ผลการวิจัยปรากฏว่าสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาอังกฤษจากการสอนในห้องเรียนโดยครูเจ้าของภาษากับการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษาโดยใช้เทปบันทึกเสียงครูเจ้าของภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคปิตร์พิมุขไม่แตกต่างกัน

สมาน วิรกุล (2521: 44-46) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษในห้องปฏิบัติการทางภาษา โดยใช้และไม่ใช้การฝึกด้วยวิธีโคลซ" โดยสร้างแบบฝึกหัดความเข้าใจในการฟังสำหรับใช้ในห้องปฏิบัติการทางภาษา 2 ชุด ๆ ละ 15 แบบฝึกหัด ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงปีที่ 1 วิทยาลัยครูอุตรธานี จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 25 คน กำหนดให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการฝึกความเข้าใจในการฟังด้วยวิธีโคลซ กลุ่มควบคุมได้รับการฝึกความเข้าใจในการฟังด้วยวิธีเดิมที่เคยปฏิบัติมา หลังการทดลองได้ทดสอบนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้

แบบทดสอบซุกเดียวกันแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบ ค่าเฉลี่ย และทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้าใจในการฟังของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มโดยใช้ t -test ผลของการวิจัยปรากฏว่า การฝึกความเข้าใจในการฟังด้วยวิธีโคลซช่วยให้นักศึกษาทำคะแนนได้สูงกว่าการฝึกความเข้าใจในการฟังด้วยวิธีเดิมที่เคยปฏิบัติมา

โกมุทพันธุ์ ผลสินธุ์ (2522: 32-33) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษในห้องเรียนธรรมดาในห้องปฏิบัติการทางภาษาของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" โดยสร้างแบบฝึกหัดความเข้าใจในการฟังและแบบทดสอบความเข้าใจในการฟัง ใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่กำลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 3 จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนในห้องเรียนธรรมดากับกลุ่มที่เรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษา กลุ่มละ 30 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ความแตกต่างของผลการทดสอบหลังจากการเรียนแต่ละครั้งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งแสดงว่า ไม่ว่าจะทำการสอนในห้องเรียนธรรมดาหรือในห้องปฏิบัติการทางภาษา ผลของการสอนไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาในห้องปฏิบัติการทางภาษา มีดังต่อไปนี้

เรมอน เอฟ เอ คีทติ้ง (Raymond F.A. Keating 1964: 8-10) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของห้องปฏิบัติการทางภาษา โดยต้องการจะศึกษาคุณค่าของการเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาเกี่ยวกับความเข้าใจภาษา ความเข้าใจในการฟัง และจังหวะของการออกเสียงภาษาฝรั่งเศส โดยศึกษาจากนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 21 แห่ง เกี่ยวกับทักษะในการอ่าน ความเข้าใจ การฟังและการพูดภาษาฝรั่งเศส โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองโดยใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา และกลุ่มที่ใช้ห้องเรียนธรรมดา นักเรียน 2 กลุ่มมีความรู้ภาษาฝรั่งเศสมา 4 ปี การแบ่งกลุ่มนักเรียนจัดแบ่งตามระดับสติปัญญา ประสิทธิภาพของการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาที่ใช้อยู่นี้ ได้ทำการทดสอบจากแบบทดสอบ 3 บทด้วยกัน ได้แก่การทดสอบความเข้าใจ การทดสอบทักษะการฟัง และทดสอบการพูดและอ่านออกเสียง ผลของการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มที่ใช้ห้อง

ปฏิบัติการทางภาษามีทักษะในการออกเสียงและการพูดได้คือ ส่วนเด็กที่มีความฉลาด (I.Q.) สูงและปานกลางจะใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาไม่ไค้ผล นัยสำคัญของความแตกต่างที่แสดง ชัดเกี่ยวกับกลุ่มที่ไม่ใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาขึ้นอยู่กับทดสอบทักษะต่าง ๆ ของแต่ละ ภาษา

เอ็น แอล นอสเทรน และคณะ (N.L. Nostrand and others 1964: 62) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการสอนภาษาหลักสูตรเร่งรัด (Intensive Course) ใน ห้องเรียนกับห้องปฏิบัติการทางภาษา ตัวอย่างประชากรที่ทำการทดลองแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม วัตถุประสงค์ของการวิจัยก็เพื่อจะศึกษาว่า การสอนภาษาหลักสูตรเร่งรัดโดยใช้ห้องปฏิบัติ การทางภาษา แบบที่นักเรียนฝึกอ่านหรือพูดตาม (Audio Active Language Laboratory) จะไค้ผลดีกว่าการสอนในห้องเรียนธรรมดาหรือไม่ ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองไค้ผลดีกว่า ทางด้านการรับรู้เกี่ยวกับเสียงและการออกเสียง (นัยสำคัญระดับ .05) ส่วนทางค่าน ไวยากรณ์ไม่ว่าจะไค้โดยการพูดหรือฟัง ไม่มีความแตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่ม

คอลเลจ ยูนิเวอร์ซิตี (College University 1964: 62-63) ได้ทำการ วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของเครื่องมือและการสอนในห้องปฏิบัติการ ทางภาษา 4 แบบ ซึ่งไค้แก่ แบบที่ฟังเพียงอย่างเดียว (Audio-Passive) แบบที่ฟัง และพูดตาม (Audio-Active) แบบฟังและพูดตามเปรียบเทียบหลังจากการฟังบทเรียน จบช้ากว่า (Delayed Self-evaluation) และแบบฟังและพูดตามเปรียบเทียบหลังจาก การฟังบทเรียนทันที (Immediate Self-evaluation) ผลปรากฏว่าการสอนโดย ใช้เครื่องมือทั้ง 4 แบบ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เอมมา เบิร์กแมร์ และเดล เลนจ์ (Emma Birkmaier and Dale Lange 1967: 186-199) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศ โดยไค้ ศึกษาจากงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศ แล้วรวบรวมผลรายงานการวิจัย ทางด้านการสอนภาษา จัดแบ่งออกเป็น 14 หัวข้อ ผลการวิจัยพบว่า ในหัวข้อหนึ่งนั้นไค้ เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางการฟัง โดยไค้ภาพประกอบ ซึ่งสรุปไค้ว่าผู้เรียนควร จะเรียนทางค่านเสียงก่อนที่จะมองเห็นภาพ ผลการวิจัยไค้สนับสนุนว่าประโยชน์ของห้อง ปฏิบัติการทางภาษาและชนิดของห้องปฏิบัติการทางภาษา ไม่มีความสำคัญเท่ากับประสิทธิภาพ วิธีการใช้และจำนวนเวลาที่นักเรียนจะใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ผู้วิจัยไค้ให้ความเห็น ว่าในอนาคตการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษาจะไค้ภาพประกอบเป็นส่วนใหญ่และไค้บทเรียน

สำเร็จรูป (Programmed Instruction) นอกจากนี้ก็จะเน้นการเรียนภาษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้วย

กลุ่มผู้ทำการวิจัยของ แอนทอช เกต เอ็น แอล (Antioch Gage N.L. 1967: 1081) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการสอนแบบเก่ากับการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษา โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 60 คน คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เวลาในการทำการวิจัย 2 ปี การสอนแบบเก่าแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 20 คน แต่ละกลุ่มย่อยสอนโดยครูคนเดียวกันอาทิตย์ละ 6 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง ส่วนกลุ่มที่เรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาไม่ได้แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย เรียนกับครูคนเดียวกับอาทิตย์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง และเรียนกับเจ้าหน้าที่ควบคุมห้องปฏิบัติการทางภาษา อาทิตย์ละ 4 ครั้ง ๆ ละ $\frac{1}{2}$ ชั่วโมง ระยะเวลาที่เรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ๆ ละ 30 นาที ระยะแรกเรียนโดยใช้เสียงจากเครื่องบันทึกเสียงประกอบการใช้แผ่นโปร่งแสง (Transparency) ฉายบนเครื่องฉายข้ามศีรษะ (Overhead Projector) ระยะที่สองนักเรียนเรียนเป็นส่วนตัว ระยะที่สามนักเรียนฝึกอ่านและฝึกทำแบบฝึกหัดกับเจ้าหน้าที่ควบคุมห้องปฏิบัติการทางภาษา ภายหลังการทดลอง 2 ปี ผลปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างการเรียนทั้งสองกลุ่ม การสอนของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสรุปได้ว่าการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษาจะช่วยลดเวลาการสอนของครูลง 12 ชั่วโมงต่อหนึ่งอาทิตย์ โดยที่คุณภาพของการสอนก็เท่าเทียม

ทอชิโก โชมัย และ โฮลิฮัน โรเบิร์ต (Tochico Chomei and Houlihan Robert 1970: 160-168) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการสอนในห้องปฏิบัติการทางภาษา 3 แบบ โดยใช้ระบบเครื่องมือแบบใหม่ ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 150 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม แบ่งโดยการทดสอบสติปัญญาและการทดสอบภาษาอังกฤษ การทดสอบในห้องปฏิบัติการทางภาษา 3 แบบ ได้แก่วิธีที่หนึ่งอ่านตามตัวอย่างแล้ว นักเรียนสามารถได้ยินเสียงตัวอย่างพร้อมเสียงที่ตนอ่านตามทันที วิธีที่สองได้ยินเสียงตัวอย่างและอ่านตาม วิธีที่สามนักเรียนบันทึกเสียงตัวอย่างที่อ่านตามไว้แล้วเล่นเทปกลับใหม่ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับทั้ง 3 วิธี นักเรียนต้องทำข้อทดสอบเกี่ยวกับการแปลภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาอังกฤษ 5 ข้อ และข้อทดสอบเกี่ยวกับการพูด 5 ข้อ ผลการวิจัยปรากฏว่าการสอนวิธีที่อ่านตามตัวอย่างแล้วได้ยินเสียงตัวเอง

ทันที ใค้คะแนนสูงสุดทั้งการแปลและการอ่าน ส่วนแบบที่ฟังและอ่านตาม และแบบที่มีการบันทึกเสียงตามตัวอย่างที่อ่านไว้ แล้วเล่นเทปกลับมาใหม่เพื่อเปรียบเทียบ ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ดู ชง ชอง (Lu-sheng Chong 1979: 3165A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนภาษาต่างประเทศและการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ชั้นแรกของการวิจัยได้มีการศึกษาทฤษฎีการสอนภาษาต่างประเทศตั้งแต่ค.ศ. 1900 จนถึงปัจจุบัน วิธีเริ่มแรกที่ใช้คือ วิธีสอนแปลและไวยากรณ์ ตามด้วยวิธีสอนตามธรรมชาติ เพื่อฝึกการพูดภาษาอันสืบเนื่องมาจากการท่องเที่ยวและการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้แสดงให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โครงการฝึกฝนพิเศษแห่งกองทัพบก (ASTP) ได้พัฒนาวิธีสอนภาษาโดยฝึกกับคนพื้นเมือง คนที่เก่งภาษาและใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการสอนภาษาต่างประเทศ วิธีเหล่านี้เรียกว่า การเรียนภาษาโดยการฟัง (Audio-lingual Method) นอกจากนี้ได้มีการทบทวนอิทธิพลจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และทฤษฎีใหม่ของการเรียนภาษา รวมทั้งการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการสอนตัวเองตามโครงการสอนภาษาต่างประเทศด้วย

การวิจัยพบว่าวิธีต่าง ๆ เหล่านี้ยังมีการใช้อยู่ในระยะหนึ่ง ซึ่งผลสำเร็จที่เกี่ยวข้องอยู่ที่การใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง และการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา แสดงให้เห็นว่าไม่มีหลักฐานการทดลองที่ต่อเนื่องของวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพที่สุดหรือการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาแต่อย่างใด มีเพียงแนวโน้มว่ามีการใช้วิธีการหรือใช้อุปกรณ์เพื่อนำเน้นการฝึกทักษะในการอ่านและแปลภาษาในเนื้อหาวิชานั้น และได้มีข้อเสนอแนะให้ครูจัดระบบการสอนเพื่อหาข้อมูลที่มีประโยชน์ นอกจากนี้สภาพที่เรียนที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนเอกชน แผนการเรียนและห้องปฏิบัติการของวิทยาลัย ย่อมมีผลต่อการเรียนเป็นรายคนและเพิ่มความรู้ในเรื่องการเรียนรู้อาษาต่างประเทศและการสอนภาษาต่างประเทศได้

เจมส์ ลีรอย เคลลี (James LeRoy Kelly 1984: 2085-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของหัวหน้าหมวด ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา และผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมจำนวนโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีห้องปฏิบัติการทางภาษาที่มีอยู่

ในปัจจุบัน และศึกษาทัศนคติของหัวหน้าหมวด ผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนที่มีห้องปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามส่งไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีห้องปฏิบัติการทางภาษาจำนวน 35 โรงเรียน แล้วนำข้อมูลที่เก็บได้มาวิเคราะห์ความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการวิจัยปรากฏว่า บทบาทของห้องปฏิบัติการทางภาษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อนำไปประยุกต์ใช้กับแนวโน้มในอนาคต และผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษามีแนวโน้มที่จะยอมรับโรงเรียนที่มีการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา แต่ทั้งนี้ต้องดำเนินการ 3 ประการต่อไปนี้คือ มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดมากขึ้นกับหมวดวิชาอื่น ๆ สามารถนำผลมาประเมินในการวิจัยได้อย่างเด่นชัด และต้องมีการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องกับโปรแกรมการสอนในส่วนของอาจารย์ผู้สอน

สรุปจากงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าห้องปฏิบัติการทางภาษามีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้มีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนในห้องเรียนธรรมดา ดังนั้นในการสอนภาษาไทย ครูภาษาไทยจึงสามารถจัดกิจกรรมการสอนทักษะภาษาไทยในห้องปฏิบัติการทางภาษาได้ เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย